

10 Οὐκοῦν ἐπὶ μὲν τῷ ὄντι γνώσις ἦν, ἀγνοσία δ' ἐξ ἀνάγκης
b ἐπὶ μὴ ὄντι, ἐπὶ δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ μεταξὺ τι καὶ ζητητέον
ἀγνοίας τε καὶ ἐπιστήμης, εἴ τι τυγχάνει ὄν τοιούτων;

Πάνυ μὲν οὖν.

Ἄρ' οὖν λέγομέν τι δόξαν εἶναι;

Πῶς γὰρ οὐ;

5 Πότερον ἄλλην δυνάμιν ἐπιστήμης ἢ τὴν αὐτήν;

Ἄλλην.

Ἐπ' ἄλλῳ ἄρα τέτακται δόξα καὶ ἐπ' ἄλλῳ ἐπιστήμη,
κατὰ τὴν δυνάμιν ἐκατέρα τὴν αὐτῆς.

Οὕτως.

10 Οὐκοῦν ἐπιστήμη μὲν ἐπὶ τῷ ὄντι πέφυκε, γινῶναι ὡς
ἔστι τὸ ὄν; —μᾶλλον δὲ ὡδέ μοι δοκεῖ πρότερον ἀναγκαῖον
εἶναι διελέσθαι.

Πῶς;

c Φήσομεν δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, αἷς δὴ καὶ
ἡμεῖς δυνάμεθα ἃ δυνάμεθα καὶ ἄλλο πάν ὅτι περ ἂν δύνηται,
οἷον λέγω ὄψιν καὶ ἀκοὴν τῶν δυνάμεων εἶναι, εἰ ἄρα
μειθάνεις ὁ βούλομαι λέγειν τὸ εἶδος.

5 Ἄλλα μανθάνω, ἔφη.

Ἄκουσον δὴ ὁ μοι φαίνεται περὶ αὐτῶν. δυνάμεως γὰρ
ἐγὼ οὔτε τινα χρόαν ὄρω οὔτε σχῆμα οὔτε τι τῶν τοιούτων
οἷον καὶ ἄλλων πολλῶν, πρὸς ἃ ἀποβλέπων εἶνα διορίζομαι
παρ' ἑμαυτῷ τὰ μὲν ἄλλα εἶναι, τὰ δὲ ἄλλα· δυνάμεως

d δ' εἰς ἐκείνο μόνον βλέπω ἐφ' ᾧ τε ἔστι καὶ ὁ ἀπεργάζεται,
καὶ ταύτη ἐκάστην αὐτῶν δυνάμιν ἐκάλεσα, καὶ τὴν μὲν
ἐπὶ τῷ αὐτῷ τεταγμένην καὶ τὸ αὐτὸ ἀπεργαζομένην τὴν
αὐτὴν καλῶ, τὴν δὲ ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ ἕτερον ἀπεργαζομένην
ἄλλην. τί δὲ σύ; πῶς ποιεῖς;

Οὕτως, ἔφη.

Δεῦρο δὴ πάλιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε. ἐπιστήμην πρότερον
δυνάμιν τινα φῆς εἶναι αὐτήν, ἢ εἰς τί γένος τιθεῖς;

Τότε λοιπόν, ἀφοῦ ἡ γνώση ἀφορᾷ σὲ αὐτὸ πού ἔχει ὑπόστασις καὶ ἡ
ἀγνοία, κατανάγκη, σὲ αὐτὸ πού δὲν ἔχει, γιὰ ἐκεῖνο πού εἶναι ἀνάμεσα σὲ
τοῦτα τὰ δύο πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε [b] κατὰ ἀνάμεσα στὴν ἀγνοία καὶ τὴ
γνώση —ἐφόσον ὑπάρχει ἕνα τέτοιο ἐνδιάμεσο· σοιστά;

Βεβαιότατα.

Δεχόμεστε ὅτι ὑπάρχει κάτι πού τὸ λέμε γνώμη;

Φυσικά.

Ἀποτελεῖ μὰ δυνάμη διαφορετικὴ ἀπὸ τὴ γνώση ἢ ταυτίζεται μὲ αὐτήν;
Διαφορετικὴ.

Ἐπομένως σὲ ἄλλο πρᾶγμα ἀφορᾷ ἡ γνώμη (δόξα) καὶ σὲ ἄλλο ἢ γνώση,
ἀνάλογα μὲ τὴ δικὴ τῆς δυνάμη ἢ καθεμιᾶ.

Ἔτσι.

Συνεπῶς ἡ ἐπιστήμη ἀφορᾷ ἀπὸ τὴ φύση τῆς σ' αὐτὸ τὸ ὅποιο ἔχει ὑπό-
στασις στόχο τῆς ἔχει νὰ γνωρίσει πῶς εἶναι τὸ ὄν· σοιστά; Νομίζω ὅμως ὅτι
προηγουμένως εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κάνουμε τὴν ἐξῆς διάκριση.

Ποιά;

[c] Θὰ δεχθοῦμε ὅτι 'δυνάμεις' εἶναι κάποια κατηγορία ἀπὸ ὀντότητες,
διαμέσου τῶν ὁποίων καὶ ἐμεῖς μπορούμε νὰ πράττουμε ὅσα μπορούμε καὶ
κάθε ἄλλο πρᾶγμα νὰ πράττει ὅ,τι αὐτὸ μπορεῖ· λέω γιὰ παράδειγμα ὅτι ἡ
ὄραση καὶ ἡ ἀκοὴ συγκαταλέγονται στὶς δυνάμεις· καταλαβαίνεις, ὑποθέτω,
τί θέλω νὰ πῶ μὲ αὐτὸ τὸν γενικό ὄρο.

Ναί, καταλαβαίνω.

Ἄκουσε, τότε, τὴν ἀποψή μου γιὰ αὐτές. Στὴ δυνάμη ἐγὼ δὲν βλέπω οὔτε
χρῶμα οὔτε σχῆμα οὔτε κάτι ἄλλο τέτοιο, ὅπως σὲ πολλὰ ἄλλα πράγματα
πού κοιτάζοντάς τα ξεχωρίζω ὅτι τὰ μὲν εἶναι ἔτσι καὶ τὰ δὲ ὅτι εἶναι ἄλλιως.

[d] Στὴ δυνάμη κοιτάζω μόνο τοῦτο: ποῖο εἶναι τὸ ἀντικείμενο στὸ ὁποῖο ἀνα-
φέρεται καὶ ποῖο τὸ ἀποτελεσμα πού παράγει —καὶ μὲ αὐτὴ τὴν ἀρχὴ ὡς βιά-
ση χαρακτηρισία καθεμιᾶ ἀπὸ αὐτές ὡς δυνάμη, καὶ ὅποια μὲν ἀναφέρεται
στὸ αὐτὸ ἀντικείμενο καὶ παράγει τὸ αὐτὸ ἀποτελεσμα μὲ μῖαν ἄλλη δυνάμη
τὴν χαρακτηρισίῳ ταυτόσημη μὲ αὐτήν, ἐνῶ ἐκείνη πού ἀναφέρεται σὲ ἄλλο
ἀντικείμενο καὶ παράγει ἄλλο ἀποτελεσμα τὴν χαρακτηρισίῳ ὡς ἄλλη. Ἐσὺ
ὁμως; Συμφωνεῖς ἐσὺ σ' αὐτό;

Συμφωνῶ, εἶπε.

Ἄς ἐλθοῦμε, φίλε μου καλέ, πάλι στὸ θέμα μας. Γιὰ τὴ γνώση τί ὑποστηρί-
ξεις; ὅτι εἶναι κάποια δυνάμη ἢ τὴν κατατάσσεις σὲ ἄλλη κατηγορία;

- e Εἰς τοῦτο, ἔφη, πασῶν γε δυνάμεων ἔρρωμενεστάτην.
 Τί δέ, δόξαν εἰς δύναμιν ἢ εἰς ἄλλο εἶδος οἴσομεν;
 Οὐδαμῶς, ἔφη· ὃ γὰρ δοξάζειν δυνάμεθα, οὐκ ἄλλο τι ἢ δόξα ἐστίν.
- 5 Ἄλλὰ μὲν δι' ὀλίγον γε πρότερον ὠμολόγεις μὴ τὸ αὐτὸ εἶναι ἐπιστήμην τε καὶ δόξαν.
 Πῶς γὰρ ἂν, ἔφη, τό γε ἀναμάρτητον τῷ μὴ ἀναμάρτητῳ ταυτὸν τις νοῦν ἔχων τιθεῖν;
 Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ δῆλον ὅτι ἔτερον ἐπιστήμης δόξα 478 ὀμολογεῖται ἡμῖν.
 Ἔτερον.
 Ἐφ' ἐτέρῳ ἄρα ἔτερόν τι δυναμείῃ ἑκατέρᾳ αὐτῶν πέφυκεν;
 5 Ἀνάγκη.
 Ἐπιστήμη μὲν γέ που ἐπὶ τῷ ὄντι, τὸ ὄν γινῶναι ὡς ἔχει;
 Ναί.
 Δόξα δέ, φαμέν, δοξάζειν;
 Ναί.
 10 Ἡ ταυτὸν ὅπερ ἐπιστήμη γινώσκει; καὶ ἔσται γνωστὸν τε καὶ δοξαστὸν τὸ αὐτό; ἢ ἀδύνατον;
 Ἀδύνατον, ἔφη, ἐκ τῶν ὠμολογημένων· εἴπερ ἐπ' ἄλλῃ ἄλλῃ δύναμις πέφυκεν, δυνάμεις δὲ ἀμφοτέραί ἐστων, δόξα τε καὶ ἐπιστήμη, ἄλλη δὲ ἑκατέρᾳ, ὡς φαμέν, ἐκ τούτων δὴ οὐκ ἐγχωρεῖ γνωστὸν καὶ δοξαστὸν ταυτὸν εἶναι.
 Οὐκοῦν εἰ τὸ ὄν γνωστὸν, ἄλλο τι ἂν δοξαστὸν ἢ τὸ ὄν εἴη;
 5 Ἄλλο.
 Ἄρ' οὖν τὸ μὴ ὄν δοξάζει; ἢ ἀδύνατον καὶ δοξάσαι τό γε

Σὲ αὐτὴν πού λές κι ἐσύ, εἶπε, καὶ μάλιστα στήν πιὸ ἰσχυρὴ ἀπ' ὄλες τίς δυνάμεις.

[e] Καὶ τὴ γνώμη; Θὰ τὴν θεωρήσουμε κι αὐτὴ ὡς δύναμη ἢ θὰ τὴν κατατάξουμε σὲ ἄλλη κατηγορία;

Καθόλου, εἶπε· αὐτὸ μὲ τὸ ὁποῖο μποροῦμε νὰ σχηματίζουμε γνώμη καὶ νὰ νομίζουμε κατὶ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ γνώμη.

Ἄλλὰ λίγο πρωτύτερα παραδεχόσουν ὅτι δὲν ταυτίζονται ἡ γνώση καὶ ἡ γνώμη.

Πῶς θὰ ἴταν δυνατόν, εἶπε, ἕνας λογικὸς ἄνθρωπος νὰ ταυτίσει αὐτὸ πού δὲν λαθεύει ποτὲ μὲ κατὶ πού δὲν εἶναι ἀλάθητο;

[478a] Σωστά, εἶπα ἐγώ, καὶ εἶναι φανερὸ πῶς συμφωνοῦμε ὅτι ἡ γνώμη εἶναι διαφορετικὸ πρᾶγμα ἀπὸ τὴ γνώση.
 Διαφορετικὸ.

Τότε λοιπὸν, ἀφοῦ καθεμιά ἀπὸ αὐτὲς ἔχει ἀπὸ τὴ φύση τῆς διαφορετικῆς δύναμη, ἀφορᾶ καὶ σὲ κατὶ διαφορετικὸ· ἔτσι;

Καταναγκη.

Καὶ ἡ μὲν ἐπιστήμη ἀφορᾶ, θαρρῶ, στὸ ὄν, κι ἔχει ὡς στόχο τῆς νὰ τὸ γνω-οῖσει τί λογῆς εἶναι αὐτό· σωστά;

Ναί.

Ἐνῷ ἡ γνώμη, ὑποστηρίζουμε, ἔχει γιὰ στόχο τῆς νὰ νομίζει κατὶ· ἔτσι;

Ναί.

Ἄραγε ἐκεῖνο τὸ ἴδιο πρᾶγμα, τὸ ὁποῖο γνωρίζει ἡ ἐπιστήμη; Ἔτσι πού τὸ αὐτὸ πρᾶγμα νὰ εἶναι καὶ γνώσης ἀντικείμενο καὶ γνώμης; Ἡ μήπως κατὶ τέ-τοιο εἶναι ἀδύνατον;

Σύμφωνα, εἶπε, μὲ ὅσα ἔχουμε παραδεχθεῖ, αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον. Ἐφόσον δηλαδὴ ἀπὸ τὴ φύση τῶν πραγμάτων συμβαίνει διαφορετικὲς δυνάμεις νὰ ἀφοροῦν σὲ διαφορετικὰ πρᾶγματα, κι αὐτὲς ἐδῶ εἶναι καὶ οἱ δυὸ τους δυνά-μεις, δηλαδὴ γνώμη ἢ μία [b] καὶ γνώση ἢ ἄλλη, διαφορετικὲς ὁμῶς ἢ καθεμιά τους, ὅπως ὑποστηρίζουμε, τότε μὲ βᾶση αὐτὲς τίς παραδοχὲς ἀποκλείεται τὸ ἀντικείμενο τῆς γνώσης καὶ τὸ ἀντικείμενο τῆς γνώμης νὰ ταυτίζονται.

10 Ἄν λοιπὸν αὐτὸ τὸ ὁποῖο ἔχει ὑπόσταση, τὸ ὄν, ἀποτελεῖ ἀντικείμενο τῆς γνώσης, τότε τὸ ἀντικείμενο τῆς γνώμης δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι κατὶ διαφορε-τικό ἀπὸ τὸ ὄν;

Ναί, διαφορετικὸ.

Ἄρα λοιπὸν ἡ γνώμη ἀναφέρεται στὸ μὴ ὄν, σ' αὐτὸ πού δὲν ἔχει ὑπόστα-

- μη ὄν· ἐννοίει δέ· οὐχ ὁ δοξάζων ἐπὶ τὶ φέρει τὴν δόξαν·
ἢ οἷόν τε αὐτὸ δοξάζειν μὲν, δοξάζειν δὲ μηδέν·
- 10 Ἀδύνατον.
Ἄλλ' ἐν γέ τι δοξάζει ὁ δοξάζων;
Ναί.
- c Ἄλλα μὴν μη ὄν γε οὐχ ἔν τι ἀλλὰ μηδὲν ὀρθότατ' ἂν
προσαγορεύοιτο;
Πάνυ γέ.
- Μὴ ὄντι μὴν ἄγνοιαν ἐξ ἀνάγκης ἀπέδομεν, ὄντι δὲ
γνώσιν;
- 5 Ὅρθως, ἔφη.
Οὐκ ἄρα ὄν οὐδὲ μὴ ὄν δοξάζει;
Οὐ γάρ.
Οὐτε ἄρα ἄγνοια οὐτε γνώσις δόξα ἂν εἴη;
Οὐκ ἔοικεν.
- 10 Ἄρ' οὐν ἐκτὸς τούτων ἐστίν, ὑπερβαίνουσα ἢ γνώσιν
σαφηνεῖα ἢ ἄγνοιαν ἀσαφεία;
Οὐδέτερα.
- Ἄλλ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, γνώσεως μὲν σοι φαίνεται δόξα
σκοτωδέστερον, ἀγνοίας δὲ φανότερον;
- 15 Καὶ πολὺ γέ, ἔφη.
d Ἐντὸς δ' ἀμφοῖν κείται;
Ναί.
- Μεταξὺ ἄρα ἂν εἴη τούτων δόξα.
Κομιδῆ μὲν οὐν.
- 5 Οὐκοῦν ἔφασκεν ἐν τοῖς πρόσθεν, εἴ τι φανείη οἷον ἄμα
ὄν τε καὶ μὴ ὄν, τὸ τοιοῦτον μεταξὺ κείσθαι τοῦ εἰλικρινῶς
ὄντος τε καὶ τοῦ πάντως μὴ ὄντος, καὶ οὐτε ἐπιστήμην οὐτε
ἄγνοιαν ἐπ' αὐτῷ ἔσσεσθαι, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὐτῶν ἀγνοίας
καὶ ἐπιστήμης;
- 10 Ὅρθως.

ση· Ἡ εἶναι ἀδύνατον νὰ καταστήσει κανεὶς ἀντικείμενο γνώμης αὐτὸ ποὺ
δὲν ἔχει ὑπόσταση; Γιατὶ πρόσεξε: Ὅποιος ἔχει μὰ γνώμη δὲν συνδέει τὴ
γνώμη του μὲ κάτι· Ἡ εἶναι τάχα δυνατὸν νὰ ἔχει μὲν γνώμη, ἀλλὰ ἢ γνώμη
του αὐτὴ νὰ μὴν ἀναφέρεται σὲ τίποτα;

Αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον.

Ὅποιος λοιπὸν ἔχει γνώμη, ἢ γνώμη του ἀναφέρεται σὲ ἕνα κάτι· ἔτσι;
Ναί.

[ε] Αὐτὸ ὅμως τὸ ὁποῖο δὲν ἔχει ὑπόσταση δὲν ἀποτελεῖ ἕνα κάτι ἀλλὰ τὸ
πιο σωστὸ θὰ ἦταν νὰ τὸ χαρακτηρίσαμε ὡς τίποτα, *μηδέν*· ἔτσι;
Βεβαίωτατα.

Δὲν ἀναγκαστήκαμε ἔτσι νὰ συσχετίσουμε τὸ μὴ ὄν μὲ τὴν ἄγνοια καὶ τὸ
ὄν μὲ τὴν γνώμη;
Σωστά, εἶπε.

Ἐπομένως, ἀντικείμενο τῆς γνώμης δὲν εἶναι τὸ ὄν, οὐτε τὸ μὴ ὄν.
Κανένα ἀπὸ τὰ δύο.

Συνεπῶς οὐτε ἄγνοια μπορεῖ νὰ εἶναι ἢ γνώμη οὐτε γνώση· σωστά;
Οὐτε τὸ ἕνα φαίνεται νὰ εἶναι οὐτε τὸ ἄλλο.

Μήπως ἄραγε ἢ γνώμη ἐντοπίζεται ἔξω ἀπὸ τὴν περιοχὴ αὐτῶν τῶν δύο,
καὶ εἶναι κάτι ποὺ ὑπερβαίνει ἢ τὴν γνώση ὡς πρὸς τὴ σαφήνεια ἢ τὴν ἄγνοια
ὡς πρὸς τὴν ἀσάφεια;

Οὐτε τὸ ἕνα οὐτε τὸ ἄλλο.

Ἐποῦσο, εἶπα ἐγώ, δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι ἢ γνώμη εἶναι πιὸ ἀσαφὴς ἀπὸ τὴ
γνώση ἀλλὰ πιὸ ξεκάθαρη ἀπὸ τὴν ἄγνοια;

Καὶ πολὺ μάλιστα, εἶπε.

[ε]Κι ἢ θέση της, ἔτσι, ἐντοπίζεται μέσα στὰ ὄρια τῶν δύο;
Ναί.

Ἀνάμεσα, ἐπομένως, σὲ αὐτὲς τὶς δύο πρέπει νὰ εἶναι ἢ θέση τῆς γνώμης.
Ἀκριβῶς.

Εἶπαμε λοιπὸν προϋτέρα ὅτι, ἂν θὰ ἐμφανιζόταν κάτι ποὺ νὰ δίνει τὴν
ἐντύπωση πὼς ἔχει καὶ συνάμα πὼς δὲν ἔχει ὑπόσταση, τὸ πράγμα αὐτὸ θὰ
βρίσκειται ἀνάμεσα στὸ ἀπολύτως ὑπαρκτὸ καὶ στὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτο, καὶ
ὅτι σὲ αὐτὸ δὲν θὰ ἀναφέρεται οὐτε ἢ γνώση οὐτε ἢ ἄγνοια ἀλλὰ ἐκείνο τὸ
πράγμα ποὺ φάνηκε ὅτι ἐντοπίζεται στὸ *ἐνδιάμεσο* τῆς ἄγνοιας καὶ τῆς γνώ-
σης· ἔτσι δὲν εἶναι;
Σωστά.

Νῦν δέ γε πέφανται μεταξὺ τούτων ὁ δὴ καλοῦμεν δόξαν;
Πέφανται.

Ἐκείνο δὲ λέλοιπ' ἂν ἤμιν εὐρεῖν, ὡς ἔουκε, τὸ ἀμφοτέ-
ρων μετέχον, τοῦ εἶναι τε καὶ μὴ εἶναι, καὶ οὐδέτερον εἰλι-
κρινές ὀρθὸς ἂν προσαγορευόμενον, ἵνα, ἐὰν φανῇ, δοξαστὸν
αὐτὸ εἶναι ἐν δίκῃ προσαγορευόμενον, τοῖς μὲν ἄκροις τὰ ἄκρα,
τοῖς δὲ μεταξὺ τὰ μεταξὺ ἀποδιδόντες. ἢ οὐχ οὕτως;
Οὕτω.

Τούτων δὲ ὑποκειμένων λεγέτω μοι, φήσω, καὶ ἀπο-
κρινέσθω ὁ χρηστός ὃς αὐτὸ μὲν καλὸν καὶ ἰδέαν τινὰ αὐτοῦ
κάλλους μηδεμίαν ἠγεῖται ἀεὶ μὲν κατὰ ταῦτὰ ὡσαύτως
ἔχουσιν, πολλὰ δὲ τὰ κατὰ νομίξει, ἐκεῖνος ὁ φιλοθεάμων
καὶ οὐδαμῇ ἀνεχόμενος ἂν τις ἐν τῷ καλὸν φῆ εἶναι καὶ
δίκαιον καὶ τᾶλλα οὕτω. «Τούτων γὰρ δὴ, ὦ ἄριστε, φή-
σομεν, τῶν πολλῶν καλῶν μῶν τι ἔστιν ὃ οὐκ αἰσχρὸν
φανήσεται; καὶ τῶν δικαίων, ὃ οὐκ ἄδικον; καὶ τῶν δόσιων,
ὃ οὐκ ἀνόσιον;»

Οὐκ, ἀλλ' ἀνάγκη, ἔφη, καὶ κατὰ πῶς αὐτὰ καὶ αἰσχρὰ
φανῆναι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐρωτᾷς.

Τί δὲ τὰ πολλὰ διπλάσια; ἤττόν τι ἡμίσεια ἢ διπλάσια
φαίνεται;

5 Οὐδέν.

Καὶ μεγάλα δὲ καὶ σμικρὰ καὶ κοῦφα καὶ βαρέα μή τι
μᾶλλον ἂ ἂν φήσωμεν, ταῦτα προσρηθήσεται ἢ τάναντία;
Οὐκ, ἀλλ' αἰεὶ, ἔφη, ἕκαστον ἀμφοτέρων ἔξεται.

Πότερον οὖν ἔστι μᾶλλον ἢ οὐκ ἔστιν ἕκαστον τῶν
πολλῶν τούτο ὃ ἂν τις φῆ αὐτὸ εἶναι;

10 Τοῖς ἐν ταῖς ἐστιάσεσιν, ἔφη, ἐπαμφοτερίζουσιν ἔουκεν,
καὶ τῷ τῶν παίδων αἰνίγματι τῷ περὶ τοῦ εὐνούχου, τῆς

Καὶ τώρα ἔχει φανεῖ ἀνάμεσα σὲ τούτα τὰ δύο αὐτὸ πού ἐμεῖς τὸ ἀποκα-
λοῦμε γνώμη· σύμφωναοι;

Ἔχει φανεῖ.

[ε] Ἔτσι, ἐκεῖνο πού μᾶς μένει ἀκόμη νὰ βροῦμε εἶναι, ὅπως φαίνεται,
αὐτὸ τὸ ὁποῖο μετέχει καὶ στὰ δύο, στὸ εἶναι ἄλλα καὶ στὸ μὴ εἶναι, χωρὶς
ὄστούσο νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ χαρακτηρίσει οὔτε ἀπολύτως ὡς εἶναι οὔτε
ἀπολύτως ὡς μὴ εἶναι, ἔτσι ὥστε, ἐὰν φανερωθεῖ, νὰ δικαιουμάστε νὰ τὸ ἀπο-
καλοῦμε ὡς κατὰ τὸ ὁποῖο εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελεῖ ἀντικείμενο γνώμης,
ἀποδιδοντας ἔτσι στὰ ἄκρα τὰ ἄκρα καὶ στὰ ἐνδιάμεσα, πάλι, τὰ ἐνδιάμεσα.
Ἡ μῆπως δὲν εἶναι ἔτσι;

Εἶναι ἔτσι.

Ἄφοῦ λοιπὸν ἔτσι ἔχουν αὐτά, ἄς μιλῆσει, θὰ πῶ, κι ἄς μοῦ ἀπαντήσε
[479α] ἐκεῖνος ὁ προκομμένος, ὁ ὁποῖος δὲν παραδέχεται ὅτι ὑπάρχει κατὰ κα-
θαρτὸ ὄμορφο καὶ κάποιος ἰδεατὸς τύπος τῆς ὁμορφίης αὐτῆς καθεαυτήν, ἢ
ὁποῖα μένει πάντα ἀπαράλλαχτα ἴδια μὲ τὸν ἑαυτὸ τῆς, ἀλλὰ ἀναγνωρίζει
πολλὰς ὁμορφίης —ἐκεῖνος ὁ ἐλαφρόμυαλος θεατῆς πού μὲ τίποτα δὲν τὸ
ἀνέχεται, ἂν τοῦ πεῖ κάποιος ὅτι εἶνα εἶναι τὸ ὄρασι καὶ εἶνα τὸ δίκαιο καὶ πα-
ρομοῖός τὰ ἄλλα. «Ἐπάρχει ἄραγε, καλὲ μισ ἀνθρωπε», θὰ τοῦ ποιῆμε, «ἔστω
κάποιο ἀπὸ αὐτὰ τὰ πολλὰ ὄμορφα πράγματα πού νὰ μὴν μπορεῖ νὰ φανεῖ
καὶ ἄσχημο; Κι ἀπὸ τὰ δίκαια πού νὰ μὴν μπορεῖ νὰ φανεῖ καὶ ἄδικο; Κι ἀπὸ
τὰ ὅσα πού νὰ μὴν μπορεῖ νὰ φανεῖ καὶ ἀνόσιο;».

[β] Ὅχι, εἶπε, ἀλλὰ ἀναγκαστικά θὰ φαίνονται πῶς κατὰ κάποιον τρόπο
εἶναι καὶ ὄρασα καὶ ἄσχημα —τὸ ἴδιο καὶ γιὰ ὅσα ἄλλα ρωτᾷς.

Καὶ σχετικὰ μὲ τὰ πολλὰ διπλάσια; Φαίνονται ἄραγε λιγότερο μισὰ ἀπ'
ὄσο διπλάσια;

Καθόλου.

Καὶ τὰ μεγάλα πάλι καὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἐλαφριά καὶ τὰ βαριά ἄραγε ἐπι-
δέχονται τοὺς χαρακτηρισμοὺς πού ἐμεῖς θὰ ἀποδώσουμε σ' αὐτὰ, κατὰ κά-
ποιον τρόπο, περισσότερο ἀπ' ὅτι τοὺς ἀντίθετους;

Ὅχι, εἶπε, ἀλλὰ πάντοτε σὲ καθένα ἀπὸ αὐτὰ θὰ ἀποδίδεται καὶ τὸ ἕνα
καὶ τὸ ἄλλο.

Τί ἀπὸ τὰ δύο λοιπὸν θὰ ἰσχύει; καθένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πολλὰ θὰ εἶναι ἢ
μᾶλλον δὲν θὰ εἶναι ὅ,τι θὰ τὸ χαρακτηρίσει κάποιος;

Εἶναι, εἶπε, σὺν κι ἐκεῖνα πού λένε στὰ τραπέζια καὶ ἐπιδέχονται διπλὴ
ἐριμηνεία, [ε] ἐπίσης σὺν τὸ αἰνίγμα πού λένε τὰ παιδιὰ γιὰ τὸν εὐνούχο, πού

βολῆς περί τῆς νυκτερίδος, ᾧ καὶ ἐφ' οὗ αὐτὸν αὐτὴν αἰνίτ-
 τονται βαλεῖν· καὶ γὰρ ταῦτα ἐπαμφοτερίζειν, καὶ οὐτ'
 εἶναι οὔτε μὴ εἶναι οὐδὲν αὐτῶν δυνατὸν παγίως νοῆσαι,
 5 οὔτε ἀμφοτέρα οὔτε οὐδέτερον.

Ἔχεις οὖν αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι χρῆσι, ἢ ὅποι θῆσεις
 καλλίω θέσιν τῆς μεταξὺ οὐσίας τε καὶ τοῦ μὴ εἶναι; οὔτε
 γάρ που σκοτωδέστερα μὴ ὄντος πρὸς τὸ μάλλον μὴ εἶναι
 φανήσεται, οὔτε φανότερα ὄντος πρὸς τὸ μάλλον εἶναι.
 Ἀληθέστατα, ἔφη.

Ἠρήκαμεν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὅτι τὰ τῶν πολλῶν πολλὰ
 νόμιμα καλοῦ τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων μεταξὺ που κυλινδεῖται
 5 τοῦ τε μὴ ὄντος καὶ τοῦ ὄντος εἰλικρινῶς.

Ἠρήκαμεν.

Προμολογήσασμεν δέ γε, εἴ τι τοιοῦτον φανείη, δοξαστὸν
 αὐτὸ ἄλλ' οὐ γνωστὸν δεῖν λέγεσθαι, τῇ μεταξὺ δυνάμει τὸ
 μεταξὺ πλανητὸν ἀλίσκόμενον.

Ἦμολογήκαμεν.

Τοὺς ἄρα πολλὰ καλὰ θεωμένους, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν μὴ
 ὁρώντας μηδ' ἄλλω ἐπ' αὐτὸ ἄγοντι δυναμένους ἔπεσθαι,
 καὶ πολλὰ δίκαια, αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον μὴ, καὶ πάντα οὕτω,
 δοξάζειν φήσομεν ἅπαντα, γιγνώσκειν δὲ ὦν δοξάζουσι
 5 οὐδέν.

Ἀνάγκη, ἔφη.

Τί δὲ αὖ τοὺς αὐτὰ ἕκαστα θεωμένους καὶ αἰεὶ κατὰ ταῦτα
 ὡσαύτως ὄντα; ἄρ' οὐ γιγνώσκειν ἄλλ' οὐ δοξάζειν;

Ἀνάγκη καὶ ταῦτα.

Οἰκοῦν καὶ ἀσπάζεσθαι τε καὶ φιλεῖν τούτους μὲν ταῦτα
 480 φήσομεν ἐφ' οἷς γνώσις ἐστίν, ἐκείνους δὲ ἐφ' οἷς δόξα; ἢ

χτύπησε τῇ νυκτερίδα, μὲ τί καὶ καθιήμενος ποῦ τὴν χτύπησε. Γιατί κι αὐτὰ
 εἶναι ἀμφίσημα, καὶ γιὰ κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συλλογιστεῖ
 κάποιος μὲ σιγουριά οὔτε ὅτι ὑπάρχουν οὔτε ὅτι δὲν ὑπάρχουν, οὔτε καὶ τὰ
 δύο μαζί οὔτε πάλι κανένα ἀπὸ τὰ δύο.

Τότε λοιπὸν, εἶπα ἐγώ, ἔχεις τί νὰ τὰ κάνεις αὐτὰ τὰ πολλὰ, ἢ κάποια θέση
 γιὰ νὰ τὰ βάλεις καλύτερη ἀπὸ αὐτὴν ἀνάμεσα στὴν οὐσία καὶ στὸ μὴ εἶναι;
 Γιατί βέβαια οὔτε σκοτεινότερα ἀπὸ τὸ μὴ ὄν πρόκειται νὰ φρανοῦν, ὥστε νὰ
 ἀποτελέσουν μιὰ ἀκόμη πιὸ χαμηλὴ βαθμίδα τοῦ μὴ ὑπαρκτοῦ, [d] οὔτε πιὸ
 φωτεινὰ ἀπὸ τὸ ὄν, ὥστε νὰ εἶναι πιὸ πραγματικά ἀπὸ τὴν οὐσία καὶ τὸ ὄν.

Πέρα γιὰ πέρα ἀληθινὸ αὐτό, εἶπε.

Διαπιστώσαμε ἐπομένως, καθὼς φαίνεται, ὅτι τὰ πολλὰ καὶ διάφορα ποῦ
 ὁ πολὺς κόσμος νομίζει —εἶτε γιὰ τὰ πολλὰ ὠραῖα πράγματα πρόκειται εἶτε
 γιὰ τὰ ἄλλα ὅλα— αἰωροῦνται ἀνάμεσα στὸ μὴ ὑπαρκτὸ καὶ σὲ αὐτὸ ποῦ ἔχει
 ἀπολύτως ὑπόσταση.

Τὸ ἀνακαλύψαμε.

Κι εἴχαμε βέβαια συμφωνήσει πρωύτερα πὼς, ἂν τυχὸν ἐντοπίσαμε κατὰ
 τέτιο, δὲν θὰ ἔπρεπε αὐτὸ νὰ χαρακτηρισθεῖται ὡς ἀντικείμενο τῆς γνώσης
 ἄλλὰ ὡς ἀντικείμενο τῆς γνώμης, ἀφοῦ ὅ,τι αἰωρεῖται στὸ ἐνδιάμεσο διάστη-
 μα συλλαμβάνεται διαμέσου τῆς ἐνδιάμεσης δύναμης.

Εἴχαμε συμφωνήσει.

[e] Ἄρα λοιπὸν γιὰ ὅσους βλέπουν πολλὰ ὁμορφα πράγματα χωρὶς ὁμοῦ
 νὰ διακρίνουν τὴν ὁμορφιὰ στὴν καθεαυτοτήτῃ της καὶ χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ
 ἀκολουθήσουν, ἀκόμη κι ἂν κάποιος ἄλλος τοὺς ὀδηγεῖ σ' αὐτήν, κι ἐπίσης
 πολλὰ δίκαια πράγματα ὄχι ὁμοῦ αὐτὸ καθαυτὸ τὸ δίκαιο, καὶ τὸ ἴδιο γιὰ ὅλα
 τὰ ἄλλα —θὰ ὑποστηρίξουμε γι' αὐτοὺς ὅτι γιὰ ὅλα ἔχουν ἀπλῶς γνώμη
 ἀλλὰ ὅτι γνώση σχετικὰ μὲ αὐτὰ γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχουν γνώμη δὲν διαθέτουν κα-
 μία.

Κατανάγκην, εἶπε.

Καὶ γι' αὐτοὺς πάλι ποῦ βλέπουν καθετὶ στὴν καθεαυτοτήτῃ του καὶ δια-
 κρίνουν πάντα τὶς ἀπαράλλαχτα ὁμοιες μὲ τὸν ἑαυτὸ τους ὄντοτητες, τί θὰ
 ποῦμε; Ἄραγε δὲν θὰ ποῦμε ὅτι αὐτοὶ γνωρίζουν, κι ὄχι ὅτι ἀπλῶς ἔχουν
 γνώμη;

Καὶ αὐτὸ κατανάγκη.

Καὶ βέβαια δὲν θὰ ποῦμε ἐπίσης ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι θαναμίζουσι καὶ
 ἀγαποῦν [480a] ὅσα ἀποτελοῦν ἀντικείμενο γνώσης, ἐνῶ ἐκείνοι οἱ ἄλλοι ὅσα

οὐ μνημονεύομεν ὅτι φωνάς τε καὶ χρώας καλὰς καὶ τὰ
 τοιαῦτ' ἔφαμεν τούτους φιλεῖν τε καὶ θεάσθαι, αὐτὸ δὲ τὸ
 καλὸν οὐδ' ἀνέχεσθαι ὡς τι ὄν;

5 Μερμήμεθα.

Μὴ οὖν τι πλημμελήσομεν φιλοδόξους καλοῦντες αὐτοὺς
 μᾶλλον ἢ φιλοσόφους; καὶ ἄρα ἡμῖν σφόδρα χαλεπανοῦσιν
 ἂν οὕτω λέγωμεν;

Οὐκ, ἂν γέ μοι πεῖθωνται, ἔφη· τῷ γὰρ ἀληθεῖ χαλε-
 παίνεαν οὐ θέμις.

10 Τοὺς αὐτὸ ἄρα ἕκαστον τὸ ὄν ἀσπαζομένους φιλοσόφους
 ἀλλ' οὐ φιλοδόξους κλητέον;

Παντάσασσι μὲν οὖν.

ἀποτελοῦν ἀντικείμενο τῆς γνώμης; Ἡ μήπως δὲν θυμόμαστε πῶς γιὰ τού-
 τους ἐδῶ εἶπαμε ὅτι ἀγαποῦν καὶ θαυμάζουσιν τοὺς ὁμορφους ἦχους, τὰ χρώ-
 ματα καὶ τὰ παρόμοια, ἐνῶ ἀντιθέτως αὐτὴ καθεαυτὴν τὴν ὁμορφιὰ δὲν ἀνέ-
 χονται κἂν νὰ τὴν θεωροῦν κάτι ποῦ ἔχει ὑπόσταση.

Τὸ θυμόμαστε.

Ἄδικο θὰ ἔχοιμε λοιπὸν νὰ τοὺς ἀποκαλέσοιμε φίλους τῆς γνώμης
 μᾶλλον παρὰ φίλους τῆς σοφίας; Ἄραγε θὰ μᾶς θυμώσουν πάρα πολὺ, ἅμα
 τοὺς λέμε ἔτσι;

Ἐγὼ τουλάχιστον, εἶπε, θὰ τοὺς συμβούλευα νὰ μὴ θυμώσουν· γιατί δὲν
 εἶναι σωστὸ νὰ δυσανασχετεῖ κανεὶς μὲ τὴν ἀλήθεια.

Κατὰ συνέπεια ὅσους σὲ κάθε περίπτωση ἀγαποῦν τὸ πραγματικὸ ὄν
 στὴν καθεαυτοτήτά του δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἀποκαλοῦμε φιλοσόφους καὶ ὄχι
 φίλους τῆς γνώμης;

Βεβαίως.

Ζ

- 514 a Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιοῦτῳ πάθει τὴν ἡμέτεραν φύσιν παιδείας τε περί και ἀπαιδευσίας. Ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπου ὄον ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει, ἀναπειπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἰσοδὸν ἐχούση μακρὰν παρὰ πάν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς και τὰ σκέλη και τοὺς αὐχένα, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν και πόρῳθεν καόμενον ὄπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς και τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τεχνίον παρκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεκνύασιν.
- Ὁρῶ, ἔφη.
- Ὅρα τοῖνον παρὰ τοῦτο τὸ τεχνίον φέρουτας ἀνθρώπου σκευή τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τεχνίου και ἀνδριάντας και ἄλλα ζῶα λίθινά τε και ξύλινα και παντοῖα εἰργασμένα, ὄον εἰκὸς τοὺς μὲν φθειρομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.
- Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα και δεσμώτας ἀτόπους.
- Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον μὲν αὐτῶν τε και ἀλλήλων οἶει ἄν τι ἑωρακέναι ἄλλο πλην τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἷς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπούσας:
- Πῶς γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου;
- Τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταῦτον τοῦτο;
- Τί μῆν;
- Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἰοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα

Ζ

[514a] Ὑστερ' ἀπὸ αὐτά, εἶπα, δοξίμασε νὰ ἀπεικονίσεις τὴν ἀνθρώπινη φύση μας ὡς πρὸς τὴν παιδεία και τὴν ἀπαιδευσία της πλάθοντας μὲ τὸ νοῦ σου μιά κατάσταση ὅπως ἡ ἀκόλουθη. Φαντάσου δηλαδὴ ἀνθρώπους σ' ἓνα οἶκημα ὑπόγειο, κάτω σάν σπηλιά, πού τὸ ἄνοιγμά της, ἐλεύθερο σὸ φῶς σὲ μεγάλη ἀπόσταση, θὰ ἀπλώνεται σὲ ὄλο τὸ πλάτος τῆς σπηλιῆς, και τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ βρῖσκονται μέσα ἐκεῖ ἀπὸ παιδιὰ ἀλυσοδεμένοι ἀπὸ τὰ σκέλια και τὸν αὐχένα ὥστε νὰ μένουν ἀκίνητοποιημένοι^β και νὰ κοιτᾶζον μόνο πρὸς τὰ ἐμπρὸς χωρὶς νὰ μποροῦν, ἔτσι ἀλυσοδεμένοι καθῶς θὰ εἶναι, νὰ στρέφουν γύρω τὸ κεφάλι τους· κι ἓνα φῶς νὰ τοὺς ἔρχεται ἀπὸ ψηλά και ἀπὸ μακριά, ἀπὸ μιὰ φωτιά πού θὰ καίει πίσω τους, κι ἀνάμεσα στη φωτιά και στοὺς δεσμῶτες, σπὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους, νὰ περνάει ἓνας δρόμος· κι ἐκεῖ δίπλα φαντάσου ἓνα τεχνάκι χτισμένο παρᾶλληλα σὸ δρόμο σάν ἐκεῖνα τὰ χαμηλὰ παραπετάσματα πού στήνουν οἱ ταχυδακτυλουργοὶ μπροστὰ στοὺς θεατὲς γιὰ νὰ δείχνουν ἀπὸ 'κεῖ τὰ τεχνάματά τους.

^β Τὸ φαντάζομαι, εἶπε.

Φαντάσου ἀκόμη ὅτι κατὰ μῆκος σ' αὐτὸ τὸ τεχνάκι κάποιοι ἀνθρώποι μεταφέρουν [c] κάθε λογῆς κατασκευάσματα πού ἔξέχουν ἀπὸ τὸ τεχνάκι, ἀγάλματα [515a] και ἄλλα ὁμοιώματα ζῶων, ἀπὸ πέτρα, ἀπὸ ξύλο ἢ ἀπὸ ὅτιδήποτε ἄλλο, κι ὅτι, ὅπως εἶναι φυσικό, ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πού κουβαλᾶνε αὐτὰ τὰ πράγματα μιλοῦν ἐνώ ἄλλοι εἶναι σιωπηλοὶ.

Ἄλλόκοτη, εἶπε, ἡ εἰκόνα πού περιγράφεις, και οἱ δεσμῶτες ἀλλόκοτοι κι αὐτοί.

Ὅμοιοι μὲ ἐμᾶς, ἔκανα ἐγώ· γιὰτὶ πρῶτα-πρῶτα μήπως φαντάζεσαι ὅτι οἱ δεσμῶτες αὐτοὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους και τοὺς διπλανοὺς τους βλέπουν ποτέ τους τίποτε ἄλλο πέρα ἀπὸ τίς σκιὰς πού εἶχνη τὸ φῶς ἀντικρὺ τους σπὸν τοῖχο τῆς σπηλιῆς;

Μὰ πῶς θὰ ἦταν δυνατὸν, εἶπε, ἀφοῦ σ' ὄλη τους τὴ ζωή [b] εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ ἔχουν τὸ κεφάλι τους ἀκίνητο;

Και μὲ τὰ πράγματα πού περνοῦν μπροστὰ σὸ τεχνάκι τί γίνεται; Τί ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τίς σκιὰς τους βλέπουν οἱ δεσμῶτες;

Σὰν τί ἄλλο θὰ μποροῦσαν νὰ δοῦν;

Ἄν, τώρα, εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ συνομιλοῦν, δὲν νομίζεις ὅτι θὰ πύ-

5 ἤγει ἂν τὰ παριόντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὄφθην;

Ἄνάγκη.

Τί δ' εἶ καὶ ἡχώ τὸ δεσμιωτήριον ἐκ τοῦ κατασκευῆ ἔχοι; ὅποτε τις τῶν παριόντων φθέγγεται, οἷε ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἠγείσθαι τὸ φθγγόμενον ἢ τὴν παροῦσαν σκιάν;

10 Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη.

c Παντάσῃ δὴ, ἦν δ' ἐγώ, οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλο τι νομίζουσιν τὸ ἀληθές ἢ τὰς τῶν σκευαστῶν σκιάς.

Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη.

5 Σκόπει δὴ, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν λύσιν τε καὶ ἴασιν τῶν τε δεσμῶν καὶ τῆς ἀφροσύνης, ὅσα τις ἂν εἴη, εἴ φύσει τοιάδε συμβαίνοι αὐτοῖς· ὅποτε τις λυθείη καὶ ἀναγκάζοιτο ἐξαίφνης ἀνίστασθαί τε καὶ περιάγειν τὸν αὐχένα καὶ βαδίζειν καὶ

d πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν, πάντα δὲ ταῦτα ποιῶν ἀλοῖ τε καὶ διὰ τὰς μαρμαρυγὰς ἀδυνατοῖ καθορᾶν ἐκεῖνα ὧν τότε τὰς σκιάς ἑώρα, τί ἂν οἷε αὐτὸν εἰπεῖν, εἴ τις αὐτῷ λέγοι ὅτι τότε μὲν ἑώρα φλυαρίας, νῦν δὲ μάλλον

5 τι ἐγγυτέρω τοῦ ὄντος καὶ πρὸς μάλλον ὄντα τετραμμένους ὀρθότερον βλέπει, καὶ δὴ καὶ ἔκαστον τῶν παριόντων δεικνύς αὐτῷ ἀναγκάζοι ἐρωτῶν ἀποκρίνεσθαι ὅτι ἔστυν; οὐκ οἷε αὐτὸν ἀπορεῖν τε ἂν καὶ ἠγείσθαι τὰ τότε ὀρώμενα ἀληθέστερα ἢ τὰ νῦν δεικνύμενα;

Πολύ γ', ἔφη.

e Οὐκοῦν κἂν εἰ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς ἀναγκάζοι αὐτὸν βλέπειν, ἀλγεῖν τε ἂν τὰ ὄμματα καὶ φεύγειν ἀποστρεφόμενον πρὸς ἐκεῖνα ἃ δύναται καθορᾶν, καὶ νομίζειν ταῦτα τῷ ὄντι σαφέστερα τῶν δεικνυμένων;

5 Οὕτως, ἔφη.

Εἰ δέ, ἦν δ' ἐγώ, ἐντεῦθεν ἔλκοι τις αὐτὸν βία διὰ τραχείας τῆς ἀναβάσεως καὶ ἀνάντους, καὶ μὴ ἀνεῖη πρὶν

στευαν πῶς αὐτὰ γὰ τὰ ὅποια μιλοῦν δὲν εἶναι παρὰ οἱ σκιᾶς πού ἔβλεπαν νὰ περοῦν μπροστὰ ἀπὸ τὰ μάτια τους;

Κατανάγκην, εἶπε.

Κι ἂν ὑποθέσουμε ἀκόμη ὅτι στὸ δεσμιωτήριο ἐρχόταν καὶ ἀντίλαλος ἀπὸ τὸν ἀντικρινὸ τοῦχο; Κάθε φορὰ πού θὰ μιλοῦσε κάποιος ἀπὸ ὄσους περοῦσαν πίσω τους, φαντάζεσαι ὅτι οἱ δεσμιῶτες δὲν θὰ πίστευαν ὅτι ἡ φωνὴ βγαίνει ἀπὸ τὴ σκιά πού θὰ ἔβλεπαν νὰ περνᾷ ἀπὸ μπροστὰ τους;

Μὰ τὸ Δία, εἶπε, καὶ βέβαια.

[ε] Ἀσφαλῶς λοιπόν, εἶπα ἐγώ, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ πιστέψουν γιὰ ἀληθινὸ τίποτε ἄλλο παρὰ μόνάχα τίς σκιᾶς τῶν κατασκευασμάτων.

Ἄνάγκη ἀδήριτη, εἶπε.

Σκέψου τώρα, εἶπα ἐγώ, ποιὰ μορφή θὰ μπορούσε νὰ πάρει ἡ ἀπαλλαγὴ τους ἀπὸ τὰ δεσμὰ καὶ ἡ γιαιρεία τους ἀπὸ τὴν πλάνη καὶ τὴν ἀφροσύνη, ἂν τύχαινε καὶ τοὺς συνέβαιναν τὰ ἑξῆς: Κάθε φορὰ πού κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς θὰ λινόταν καὶ θὰ ἀναγκαζόταν ξαφνικὰ νὰ ἐλευθερωθεῖ καὶ νὰ γυρίσει τὸ κεφάλι καὶ νὰ περπατήσει καὶ νὰ ἀντιπύσει τὸ φῶς ψηλὰ —κι ὅλα αὐτὰ πονώνας πολὺ καὶ ἀδυνατώντας ἀπὸ τὴν ἐκφυλωτικὴ λάμψη νὰ διακρίνει ἐκεῖνα τὰ πράγματα [ε] πού ὧς τώρα ἔβλεπε τίς σκιᾶς τους—, τί φαντάζεσαι ὅτι θὰ ἔλεγε ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ἂν κάποιος τοῦ ἔλεγε ὅτι ὅσα ἔβλεπε πρῶτῶν τερα ἦταν ἀνοησίες καὶ ὅτι τώρα εἶναι κάπως πιὸ κοντὰ στὴν πραγματικότητα καὶ ὅτι ἔχοντας τώρα στραφεῖ σὲ ἀντικείμενα πιὸ πραγματικὰ βλέπει σωστότερα; Ἴδιως μάλιστα ἂν δείχνοντάς του καθένα ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα πού περοῦσαν ἀπὸ μπροστὰ του τὸν ρωτοῦσε καὶ τὸν ὑποχρέωνε νὰ ἀπαντήσει τί εἶναι τὸ καθένα τους. Δὲν νομίζεις ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος θὰ τὰ χανε καὶ θὰ πίστευε ὅτι ὅσα ἔβλεπε τότε ἦταν ἀληθινότερα ἀπὸ ἐκεῖνα πού τοῦ ἔδειχναν τώρα;

Καὶ πολὺ μάλιστα.

[ε] Κι ἄμα θὰ τὸν ἀναγκάζε νὰ κοιτάξει στὸ ἴδιο τὸ φῶς, δὲν θὰ αἰσθανόταν ἐντονο πόνου στὰ μάτια καὶ δὲν θὰ προσπαθοῦσε νὰ τὸ ἀποφύγει στρέφοντας τὸ βλέμμα του πάλι σ' ἐκεῖνα πού μπορεῖ νὰ βλέπει, καὶ δὲν θὰ νόμιζε ὅτι ἐκεῖνα εἶναι σταλήθεια πιὸ σαφῆ καὶ εὐκρινῆ ἀπὸ ὅσα τοῦ ἔδειχναν τώρα;

Ἔτσι, εἶπε.

Ἄν, τέλος, εἶπα ἐγώ, κάποιος τὸν τραβοῦσε διὰ τῆς βίας πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ ἓνα ἀνέβασμα κακοτρόχαλο κι ἀπότομο καὶ δὲν τὸν ἄφηγε προτοῦ νὰ τὸν

ἔξελεκύσειεν εἰς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἄρα οὐχὶ ὀδυνάσθαι τε ἄν καὶ ἀγανακτεῖν ἐλκόμενοι, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ φῶς ἔλθοι, αὐγῆς ἂν ἔχοντα τὰ ὄμματα μεστὰ ὀράν οὐδ' ἂν ἐν δυνάσσει τῶν νῦν λεγομένων ἀληθῶν;

Οὐ γὰρ ἂν, ἔφη, ἐξαιφνης γε.

5 Συνηθείας δι' οἶμαι δεῖται ἂν, εἰ μέλλοι τὰ ἄνω ὄψεσθαι. καὶ πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς ἂν ῥᾶστα καθορῶ, καὶ μετὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὕδασι τὰ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ τῶν ἄλλων εἶδωλα, ὕστερον δὲ αὐτὰ· ἐκ δὲ τούτων τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν νύκτωρ ἂν ῥᾶον θεάσασαιτο, προσβλέπων τὸ τῶν ἀστρων τε καὶ σελήνης φῶς, ἢ μεθ' ἡμέραν τὸν ἡλιὸν τε καὶ τὸ τοῦ ἡλίου.

Πῶς δ' οὐ;

5 Τελευταῖον δι' οἶμαι τὸν ἡλιον, οὐκ ἐν ὕδασιν οὐδ' ἐν ἀλλοτρῷ ἔδρα φαντάσματα αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸν καθ' αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ δύναιτ' ἂν κατιδεῖν καὶ θεάσασθαι οἷός ἐστιν.

Ἄναγκαῖον, ἔφη.

10 Καὶ μετὰ ταῦτ' ἂν ἦδη συλλογίζοιτο περὶ αὐτοῦ ὅτι οὗτος ἰδῶν ὁ τὰς τε ὥρας παρέχων καὶ ἐνιαυτοὺς καὶ πάντα ἐπιτρο-
c πεύων τὰ ἐν τῷ ὀρωμένῳ τόπῳ, καὶ ἐκείνων ὧν σφεῖς ἑώρων τρόπον τινὰ πάντων αἴτιος.

Δῆλον, ἔφη, ὅτι ἐπὶ ταῦτα ἂν μετ' ἐκεῖνα ἔλθοι.

5 Τί οὖν; ἀναμνησκόμενον αὐτὸν τῆς πρώτης οἰκήσεως καὶ τῆς ἐκεῖ σοφίας καὶ τῶν τότε συνδεσμοῦ οὐκ ἂν οἶε αὐτὸν μὲν εὐδαιμονίζεσθαι τῆς μεταβολῆς, τοὺς δὲ ἐλεεῖν;

Καὶ μάλα.

10 Τιμαὶ δὲ καὶ ἔπαινοι εἴ τινες αὐτοῖς ἦσαν τότε παρ' ἀλλήλων καὶ γέρα τῷ ὀξύτατα καθορῶντι τὰ παριόντα, καὶ μνημονεύοντι μάλα ὅσα τε πρότερα αὐτῶν καὶ ὕστερα εἴωθε καὶ ἅμα πορεύεσθαι, καὶ ἐκ τούτων δι' δυνατώτατα ἀπομαντευομένῳ τὸ μέλλον ἦξευ, δοκεῖς ἂν αὐτὸν ἐπιθυμη-

βγάλει στὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἄραγε ὁ δεσιώτης δὲν θὰ πονοῦσε [16a] καὶ δὲν θὰ ἀγανακτοῦσε πού τὸν τραβολογοῦσαν, κι ὅταν θὰ ἔβγαινε στὸ φῶς, ἔτσι καθὼς τὰ μάτια του θὰ ἦταν πλημμυρισμένα ἀπὸ τὴν ἐκτυφλωτικὴ λάμψη, δὲν θὰ τοῦ ἦταν ἐντελῶς ἀδύνατο νὰ διακρίνει ἔστω καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ πράγμα-
τα, γιὰ τὰ ὁποῖα θὰ τοῦ λέγανε τώρα πὼς εἶναι ἀληθινά;

Ἢ θὰ τοῦ ἦταν ἀδύνατον, εἶπε· ἔτσι στὰ ξαφνικὰ τουλάχιστον.

Θὰ χρειάζοταν, νομίζω, κάποιος χρόνος προσαρμογῆς, προκειμένου νὰ ἀντιχρῦσει τὰ πράγματα ἐπάνω. Ἔτσι, στὴν ἀρχή, θὰ διέκρινε εὐκολότερα τὶς σκιές, ἔπειτα τὰ εἶδωλα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων στὸ νερὸ κι ὕστερα τὰ ἴδια τὰ πράγματα· ἀπὸ αὐτὰ ὅσα βρισκόνται στὸν οὐρανό, καὶ αὐτὸ τὸν ἴδιο τὸν οὐρανό, θὰ μπορούσε νὰ τὰ κοιτάξει πιὸ εὐκόλα τῆ νύ-
χτᾶ [b] μὲ τὸ φῶς τῶν ἀστρων καὶ τοῦ φεγγαριοῦ παρὰ τὴν ἡμέρα, μὲ τὸν ἡλιο καὶ τὸ φῶς του.

Ἄσφαλῶς.

Καὶ τελευταῖο ἀπ' ὅλα θὰ μπορούσε νὰ ἀντιχρῦσει τὸν ἡλιο, ὄχι εἰδωλά του· στὸ νερὸ ἢ σὲ κάποια θέση ἄλλην ἀπὸ τὴ δική του, ἀλλὰ τὸν ἡλιο αὐτὸν καθ'αὐτὸν στὸν δικό του τόπο, καὶ νὰ θεαστεῖ τὴ φύση του.

Κατανάρχη, εἶπε.

Κι ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ θὰ ἔφθανε νὰ συλλάβει μὲ τὸ λογισμό του ὅτι αὐτός, ὁ ἡλιος, εἶναι πού διορίζει τὶς ἐποχὲς καὶ τὰ χρόνια καὶ πού διαφεντεύει τὰ πάντα [c] στῆ σφαῖρα τῶν ὀρατῶν πραγμάτων, καὶ κατὰ κάποιον τρόπο εἶναι ἡ αἰτία γιὰ ὅλα ὅσα ἔβλεπαν ὁ ἴδιος καὶ οἱ ἄλλοι δεσιμῶτες.

Προφανῶς, εἶπε, αὐτὸ θὰ ἦταν τὸ ἐπόμενο συμπέρασμαί του.

Ἄουπὸν; Καθὼς θὰ ξαναθυμᾶται τὸν τόπο, στὸν ὁποῖο ἔμεινε πρῶτα, τὴ «σοφία» πού εἶχαν ἐκεῖ, καὶ τοὺς συγγραστομένους του ἐκεῖ, δὲν νομίζεις ὅτι θὰ καλοτυγίξει τὸν ἑαυτὸ του γιὰ τὴν ἀλλαγὴ, ἐνῶ γιὰ κείνους θὰ αἰσθάνεται οἶκτο;

Καὶ πολὺ μάλιστα.

Κι ἂν ὑποθέσουμε ὅτι οἱ δεσιμῶτες εἶχαν θεαστεῖσι τότε κάποιες τιμὲς καὶ ἐπαίρους μεταξὺ τους καὶ βραβεῖα γιὰ ὅποιον διέκρινε καθαρότερα ἀπ' ὅλους τὰ ἀντικείμενα πού περνοῦσαν μπροστὰ τους, ἢ γιὰ ὅποιον συγγρα-
τοῦσε στὴ μνήμη του ποιὰ ἀπὸ αὐτὰ συνήθως περνοῦσαν πρῶτα, ποιὰ ὕστε-
ρα [d] καὶ ποιὰ πῆγαναν μαζί μὲ ποιὰ, ἔτσι πού βάσει αὐτοῦ νὰ ἔχει κάποια ἰδιαιτέρα ἱκανότητα στὸ νὰ μαντεύει τί ἐπρόκειτο νὰ περάσει κάθε φορὰ, ἔχεις μίηπως τὴ γνώμη ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός θὰ φλεγόταν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία

τικῶς αὐτῶν ἔχειν καὶ ζηλοῦν τοὺς παρ' ἐκείνους τιμωμένους τε καὶ ἐνδυναστεύοντας, ἢ τὸ τοῦ Ὀμήρου ἂν πεπονημένοι καὶ σφόδρα βούλεσθαι «ἐ π ά ρ ο υ ρ ο ν έ ό ν τ α θ η τ ε υ έ μ ε ν ά λ λ ο υ ά ν δ ρ έ π α ρ' ά κ λ ή ρ ω» καὶ ὅτιοῦν ἂν πεπονημένοι μάλλον ἢ κείνά τε δοξάζειν καὶ ἐκείνους ζῆν;

5

Οὕτως, ἔφη, ἔγωγε οἶμαι, πᾶν μάλλον πεπονημένοι ἂν δέξασθαι ἢ ζῆν ἐκείνους.

e

Καὶ τότε δὴ ἐνόησον, ἦν δ' ἐγώ. εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος καταβὰς εἰς τὸν αὐτὸν θάκον καθίζοιτο, ἄρ' οὐ σκότους ἀνὰ πλεῖστον ἀνάπλεως σχοιή τοὺς ὀφθαλμούς, ἐξαίφνης ἦκων ἐκ τοῦ ἡλίου;

5

Καὶ μάλα γ', ἔφη.
Τὰς δὲ δὴ σκιὰς ἐκείνας πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν γνωματεύοντα διαμιλλᾶσθαι τοῖς δέι δεσμιώταῖς ἐκείνους, ἐν ᾧ ἀμβλυώττει, πρὶν καταστῆραι τὰ ὄμματα, οὗτος δ' ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἴη τῆς συνηθείας, ἄρ' οὐ γέλωτ' ἂν παράσχοι, καὶ λέγοιτο ἂν περὶ αὐτοῦ ὡς ἀναβὰς ἄνω διεφθαρμένος ἦκει τὰ ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἄνω ἵέναι; καὶ ὅτι τὸν ἐπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴ πως ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δούλωντο λαβεῖν καὶ ἀποκτείνεω, ἀποκτείνονται ἂν;

517

Σφόδρα γ', ἔφη.
Ταύτην τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὴν εἰκόνα, ὧ φίλε Γλαῦκον, προσσπτόν ἄπασαν τοῖς ἔμπροσθεν λεγομένοις, τὴν μὲν δι' ὄψεως φαινομένην ἔδραν τῆ τοῦ δεσμοτηρίου οἰκῆσει ἀφομοιοῦντα, τὸ δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς τῆ τοῦ ἡλίου δυνάμει· τὴν δὲ ἄνω ἀνάβασιν καὶ θέαν τῶν ἄνω τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον τῆς ψυχῆς ἄνοδον τιθεὶς οὐχ ἀμαρτήρησιν τῆς γ' ἐμῆς ἐλπίδος, ἐπειδὴ ταύτης ἐπιθυμείεις ἀκούειν. θεὸς δὲ ποιοῦσθαι εἰς τὸν νοητὸν τόπον οὐκ ἔστιν ἐμῶν φαινόμενα οὕτω φαίνεται, ἐν τῷ γνωστῷ τελευτάτα ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὀράσθαι, ὀφθεῖσα δὲ συλλογιστέα εἶναι ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὕτη ὀρθῶν τε καὶ καλῶν αἰτία, ἔν τε ὀρατῷ φῶς καὶ τὸν τούτου κύριον τεκοῦσα, ἔν τε νοητῷ αὕτη κυρία ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρασχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην

b

τὴν ἄνω ἀνάβασιν καὶ θέαν τῶν ἄνω τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον τῆς ψυχῆς ἄνοδον τιθεὶς οὐχ ἀμαρτήρησιν τῆς γ' ἐμῆς ἐλπίδος, ἐπειδὴ ταύτης ἐπιθυμείεις ἀκούειν. θεὸς δὲ ποιοῦσθαι εἰς τὸν νοητὸν τόπον οὐκ ἔστιν ἐμῶν φαινόμενα οὕτω φαίνεται, ἐν τῷ γνωστῷ τελευτάτα ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὀράσθαι, ὀφθεῖσα δὲ συλλογιστέα εἶναι ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὕτη ὀρθῶν τε καὶ καλῶν αἰτία, ἔν τε ὀρατῷ φῶς καὶ τὸν τούτου κύριον τεκοῦσα, ἔν τε νοητῷ αὕτη κυρία ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρασχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην

c

γιὰ τέτοια πράγματα καὶ ὅτι θὰ ζήλευε ὅσους τιμοῦνταν ἐκεῖ καὶ εἶχαν δύναμη καὶ ἀναγνώριση; Ἦ θὰ εἶχε πάθει αὐτὸ ποῦ λέει ὁ Ὀμηρος, καὶ θὰ ἐπιθυμοῦσε διακαῶς «πάνω στὴ γῆ νὰ ζοῦσε κι ἂς ξενοδοῦλενε σὲ κάποιον ἄλλο» ἢ νὰ ὑπέφερε ὀδύηποτε παρὰ νὰ νομίζει τέτοια πράγματα καὶ νὰ ζεῖ ὁπως ἐκεῖνοι;

[e] Ἔτσι νομίζω κι ἐγώ, εἶπε· θὰ προτιμοῦσε νὰ πάθαινε ὀδυηρότεπα παρὰ νὰ ζεῖ ἐκεῖνη τὴ ζοη.

Συλλογίσου τώρα καὶ τοῦτο, εἶπα ἐγώ. Ἄν ἕνας ἄνθρωπος σὰν αὐτὸν κατέβαινε ξανά ἐκεῖ κάτω καὶ καθόταν στὴν ἴδια θέση, ἄραγε τὰ μάτια του δὲν θὰ ἦταν γεμάτα σκοτάδι, καθὼς θὰ ἐρχόταν ἔτσι ἀπτόμα ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου;

Βεβαίωτατα.

Κι ἂν θὰ χρειαζόταν νὰ παραβγεῖ πάλι μὲ ἐκείνους ποῦ εἶχαν παραμεινε δεσμιώτες προσπαθώντας νὰ διακρίνει τίς σκιές, ἐνῶ ἡ ὄραση του θὰ εἶναι ἀδύναμη [517a] ὁσόντου νὰ προσασμοστοῦν τὰ μάτια του κι ὁ χρόνος τῆς προσασμογῆς ὄχι πολὺ σύντομος, ἄραγε δὲν θὰ γινόταν περιγέλως καὶ δὲν θὰ ἐλεῖγαν γι' αὐτὸν ὅτι γύρισε μὲ τὰ μάτια του χαλασμένα ἀπὸ κεί πάνω ποῦ ἀνέβηκε, καὶ ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπο οὔτε κὰν νὰ δοκιμάσει κανεὶς νὰ ἀνεβεῖ ἔπάνω; Κι ὅποιον θὰ ἐπιχειροῦσε νὰ τοὺς λύσει ἀπὸ τὰ δεσμὰ καὶ νὰ τοὺς ἀνεβάσει ἔπάνω, αὐτόν, ἂν μποροῦσαν μὲ κάποιον τρόπο νὰ τὸν πιάσουν στὰ χέρια τοὺς καὶ νὰ τὸν σκοτώσουν, δὲν θὰ τὸν σκότωναν;

Ἀσφαλῶς, εἶπε.

Αὕτη λοιπὸν τὴν εἰκόνα, φίλε Γλαῦκον, [b] πρέπει νὰ τὴν συνδέσουμε ὀλόκληρη μὲ ὅσα λέγαμε προωύτερα, καὶ νὰ παρομοιάσουμε τὴν περιοχὴ ποῦ μᾶς ἐμφανίζεται διαμέσου τῆς ὄρασης μὲ τὴ διαμονὴ στὸ δεσμοτήριο, καὶ τὸ φῶς τῆς φωτιᾶς ποῦ ὑπάρχει ἐκεῖ μὲ τὴ δύναμη τοῦ ἡλίου· κι ἂν παραβιάσεις τὸ ἀνεβάσιμα πρὸς τὰ πάνω, καὶ τὴ θέση τῶν πραγμάτων τοῦ ἔλάνω κόσμου μὲ τὴν ἄνοδο τῆς ψυχῆς στὸν νοητὸ τόπο, δὲν θὰ πέσεις μακριὰ ἀπὸ τὴ δικὴ μου πίστη, μὰ ποῦ θέλεις νὰ τὴν ἀκούσεις. Κατὰ πόσο ἀληθεύει, τὸ ξερεὶ ὁ θεός. Σ' ἐμένα πάντως τὸ πρᾶγμα φαίνεται νὰ ἔχει ὡς ἐξῆς. Στὴ σφαίρα τῆς γνώσης γίνεται ὀρατῆ, τελευταία καὶ μὲ μεγάλη δυσκολία, [c] ἡ ἰδέα τοῦ Ἁγαθοῦ καὶ, σὰν γίνεῖ ὀρατῆ, πρέπει κανεὶς νὰ τὴν συλλογιστεῖ ὡς τὴν αἰτία κάθε σοσοῦ καὶ ὀρατοῦ πράγματος ὅσον ἀφορᾷ ὅλα τὰ ὄντα — αὐτὴν ἢ ὀλοία στὸν ὀρατὸ τόπο γέννησε τὸ φῶς καὶ τὸν ἄρχοντά του, καὶ ἡ ὀλοία στὸν νοητὸ τόπο εἶναι ἡ ἴδια ἀρχόντισσα ποῦ δώρησε ἀλήθεια καὶ νόηση καὶ ὅτι